

SP-V-005-P-09

Dietní systém Nemocnice Strakonice, a.s.

3. vydání

Závaznou platnost má pouze elektronická verze vnitřního předpisu zveřejněná na intranetu nemocnice

Nemocnice Strakonice, a.s.

Vypracoval/a:	MUDr. Josef Hajzler, nutricionista Monika Brabencová, nutriční terapeutka		Tel. linka: 4424	
Přezkoumal/a:	MUDr. Michal Pelíšek, MBA, náměstek pro řízení kvality Mgr. Edita Klavíková, MBA, náměstek pro ošetrovatelství		Tel. linka: 4455, 4114	
Schválil/a:	MUDr. Bc. Tomáš Fiala, MBA, předseda představenstva		Tel. linka: 4120	
Datum vydání:	2. vydání 26.6.2013 3. vydání 20.3.2019	Účinnost od: 1.4.2019	Počet stran: 8	Počet příloh: 1
			Počet dodatků: 0	Počet příloh dodatku: 0
Revize:	Minimálně 1x ročně v rámci auditu dokumentace, příp. při změně podmínek			
Určeno pro: ředitel, vedoucí úseku obslužných provozů, náměstkyně ředitele, právník, primáři a vrchní sestry, ved. radiolog. as., ved. fyzioterapeut, vedoucí lékaři a úsekové sestry, sestry ambulantních provozů, vedoucí CL, vedoucí laborant CL, vedoucí lékárník, ved. farmaceut. asistent, vedoucí oddělení a vedoucí nezdravotnických pracovišť, sekretářka Vedoucí pracovníci jsou povinni seznámit s obsahem své podřízené, včetně nastupujících. Po dobu platnosti dokumentu uchovávají doklad o seznámení s podpisy jednotlivých zaměstnanců				

Revize dokumentu

Vyplní se v případě, že při revizi dokumentu nejsou provedeny žádné změny.

Datum	Kontroloval	Datum	Kontroloval
15.6.2017	Monika Brabencová		
20.6.2022	Monika Brabencová		

Změnový list

Vyplní se v případě změn.

Změna č.1	Celková úprava a doplnění textu
Účinnost od:	1.4.20219
Předmět změny*):	Doplnění a aktualizace textu
Autor:	Brabencová, Metličková
Změna č.2	Celková úprava a doplnění textu
Účinnost od:	1.6.2025
Předmět změny*):	Doplnění bodu č.6, aktualizace textu v definici základních diet
Autor:	Brabencová, Metličková
Změna č.3	
Účinnost od:	
Předmět změny*):	
Autor:	
Změna č.4	
Účinnost od:	
Předmět změny*):	
Autor:	
Změna č.5	
Účinnost od:	
Předmět změny*):	
Autor:	
Změna č.6	
Účinnost od:	
Předmět změny*):	
Autor:	
Změna č.7	
Účinnost od:	
Předmět změny*):	
Autor:	

*) Předmětem změny se rozumí, v čem nastala změna (článek, odstavec, strana apod.), při rozsáhlejších úpravách je možno uvést „v celém rozsahu“.

Obsah

1	Dělení dietního systému.....	3
1.1	Diety základní.....	3
1.2	Diety speciální.....	3
1.3	Standardizované dietní postupy.....	3
2	Definice diet	4
2.1	Základní diety.....	4
2.2	Speciální diety.....	5
3	Standardizované dietní postupy.....	6
4	Schéma diabetické diety.....	6
5	Dávka pečiva u diabetických diet a u redukční diety.....	6
6	Výběr potravin u jednotlivých diet.....	7
7	Přílohy.....	8

1 DĚLENÍ DIETNÍHO SYSTÉMU

Účelem této směrnice je stanovit závazný postup pro lékaře a nelékařské zdravotnické pracovníky (ZPNO) při používání omezovacích prostředků v souvislosti s poskytováním diagnostické a léčebné péče.

1.1 DIETY ZÁKLADNÍ

0-S čajová (po operacích, při žlučnickové kolice)

0, TV tekutá, tekutá výživná

1 kašovitá

2 šetřící

3 racionální

4 s omezením tuků

5 bezezbytková

6 nízkobílkovinná, dialyzační

8 redukční

9 diabetická

9CH, 9/6, 9/14

10 neslaná

11 výživná

12 strava batolat

13 strava větších dětí

14 strava upravená pro pacienty s komplikací kousání a polykání – odvozena od d. č. 3

1.2 DIETY SPECIÁLNÍ

4S s přísným omezením tuků

9S diabetická šetřící

1.3 STANDARDIZOVANÉ DIETNÍ POSTUPY

S/BLP dieta bezlepková

S/BLK dieta bezlaktózová

Výběrová dieta

2 DEFINICE DIET

Níže uvedené energetické hodnoty jednotlivých diet, včetně zastoupení základních živin, platí pro expedovanou stravu (tj. **po tepelné úpravě**)

2.1 ZÁKLADNÍ DIETY

D0 tekutá

Složení: E: 6 000 kJ, B: 60 g, T: 45 g, S: 250 g

Indikace: všechna onemocnění vyžadující tekutou formu stravy, zvláště onemocnění dutiny ústní hltanu a jícnu. Používá se krátkodobě. Pokud pacient není schopen přijímat potravu per os v dostatečném množství, dojde o obohacení o sipping ve vyhovujícím množství odpovídající energetické hodnotě dané diety, případně sipping (komerčně vyráběný) jako celodenní strava. Při sondové výživě (NGS, NJS, gastrostomii, jejunostomii) je dodávána nutričně definovaná strava (komerčně vyráběná) a to v energetické hodnotě 4200 kJ/den.

D1 kašovitá

Složení: E: 9 500 kJ, B: 80 g, T: 70 g, S: 320 g

Indikace: všechna onemocnění, kde je třeba kašovitě úpravy stravy – poúrazové stavy dutiny ústní, onemocnění jícnu, případně i v akutním stadiu vředové choroby žaludku a dvanáctníku, může být použita i k první realimentaci, po operačních výkonech v oblasti dutiny břišní (sekce, operace zažívacího traktu)

Charakteristika: jedná se energeticky i obsahem živin o plnohodnotnou stravu. Tato dieta má šetřící úpravu (bez ostrého koření, bez nadýmavých potravin)

D2 šetřící

Složení: E: 9 500 kJ, B: 80 g, T: 70 g, S: 320 g

Indikace: vleklé poruchy trávicího traktu, poruchy sekrece, chronická vředová choroba žaludku a dvanáctníku, stavy po resekci žaludku, funkční poruchy žaludku. Vhodná i pro vleklá onemocnění žlučníku a horečnatá onemocnění.

Charakteristika: jedná se energeticky i obsahem živin o plnohodnotnou stravu. Strava je s omezeným množstvím tuku, bez nadýmavých potravin, bez ostrého koření

D3 racionální

Složení: E: 9 500 kJ, B: 80 g, T: 70 g, S: 320 g

Indikace: všechna onemocnění, kde není třeba zvláštní úprava stravy

Charakteristika: strava je připravovaná dle doporučení WHO pro zdravou populaci, dietu je možné upravit po domluvě s nutriční terapeutkou dle přání pacienta (osobní preference, alergie - pouze bílé jogurty, bez vepřového masa, bez ryb atd...)

D4 s omezením tuků

Složení: E: 9 500 kJ, B: 80 g, T: 55 g, S: 360 g

Indikace: subakutní a chronické stadium hepatitid, nemoci žlučníku, slinivky břišní, střevní dyspepsie, stav po cholecystectomii

Charakteristika: jedná se energeticky o plnohodnotnou stravu, kdy obsah bílkovin a sacharidů je fyziologický, obsah tuků je snížený. Vylučují se přepalované tuky a potraviny s vysokým obsahem cholesterolu

D5 bezezbytková (bílkovinná)

Složení: E: 9 500 kJ, B: 80 g, T: 70 g, S: 320 g

Indikace: po akutních a při chronických průjmovitých onemocněních každého druhu (například i syndrom dráždivého tračníku, funkční průjmy, průjmy po ATB terapii, malabsorpční stavy, kolitidy enteritidy, po operaci střev, relaps crohnovy choroby a ulcerózní kolitidy)

Charakteristika: základem diety je dieta šetřící (Bez nadýmavých potravin a ostrého koření). V dietě se minimalizuje množství nerozpustné vlákniny (semínka, zrníčka, slupky atd). U této diety je vhodné navýšit příjem bílkovin.

D6 nízkobílkovinná

Složení: E: 9 500 kJ, B: 50 g, T: 70 g, S: 350 g

Indikace: u pacientů s chorobami ledvin při akutním postižení a chronickém onemocnění ledvin, kdy je nutné omezit bílkoviny v potravě. Dieta je určena pacientům v predialyzačním období, kdy je omezený příjem bílkovin, fosfátu a Kalia. Při zahájení dialýzy dochází ke změně na d.c.3 nebo d.c. 10 s vyšším příjmem bílkovin ale sníženým příjmem fosfátu. Minimální množství bílkovin je 0,6g/kg tělesné hmotnosti.

Upozornění: nezbytné je zachovat dostatek esenciálních aminokyselin, nedostatek mléčných pokrmů způsobuje malý obsah vápníku, který je nutno substituovat, dieta se připravuje s potřebným omezením soli

D8 redukční

Složení: E: 5 300 kJ, B: 75 g, T: 40 g, S: 150 g

Indikace: u pacientů s nadváhou, obezitou a u pacientů upoutaných na lůžko, u kterých není žádoucí zvýšení tělesné hmotnosti

D9 diabetická

Složení: 9/270 E: 9 000 kJ, B: 75 - 80 g, T: 80 g, S: 275 g

Indikace: diabetes mellitus

Charakteristika: dieta je léčebnou metodou všech diabetiků. Pro tuto dietu je potřeba dodržovat pravidelný příjem přesného množství sacharidu. V dietě omezujeme příjem jednoduchých sacharidů (med, džem, cukr,) – jednoduché sacharidy by měly být přijímány především z ovoce. Strava by měla být rozdělaná do 6 menších porcí za den. Dietu lze rozdělit dle množství přijatých sacharidů (9/175, 9/225, 9/275, 9/325).

Dita 9/275 je doporučena pro gestační diabetes, pro diabetiky 1. Typu nebo diabetiky 2. typu bez nadváhy.

Dieta 9/175 je určena pro diabetiky 2. Typu s nadváhou či obezitou.

D10 neslaná

Složení: E: 9 500 kJ, B: 80 g, T: 70 g, S: 320 g

Indikace: pro pacienty s chorobami srdce a cév, stavy spojené s retencí tekutin (těhotenství spojené s otoky), onemocnění spojená s arteriální hypertenzí

Charakteristika: V dietě je omezené množství soli – strava je ochucena jednodruhovým kořením, jsou vynechány potraviny s vysokým obsahem solí (uzeniny, tavené sýry).

D11 výživná

Složení: E: 12 000 kJ, B: 105 g, T: 80 g, S: 420 g

Indikace: při všech chorobách, kdy se mají co nejrychleji nabít tělesné síly a zvýšit tělesná hmotnost. Nejčastěji je indikována při rekonvalescenci po infekčních chorobách, plicní TBC, v období cytostatické terapie, po ozařování, v období laktace.

Charakteristika: dieta se zvýšenou energetickou hodnotou s fyziologickým poměrem živin.

D12 strava batolat

Složení: E: 7 000 kJ, B: 60 g, T: 50 g, S: 280 g

Indikace: určena dětem od 1,5 roku do 3 let, pokud jejich onemocnění nevyžaduje jinou dietu

D13 strava větších dětí

Složení: E: 9 500 kJ, B: 80 g, T: 70 g, S: 320 g

Indikace: určena dětem od 4 do 15 let. Nutriční hodnota je třeba stanovit podle aktuálních potřeb daného dítěte (percentil MBI, nutriční stav, váhovo-výškový percentil, aktuální nutriční potřeba) připravovaná dle doporučení pro zdravou populaci dle WHO.

2.2 SPECIÁLNÍ DIETY

D4S dieta s přísným omezením tuků

Složení: E: 7 000 kJ, B: 35 g, T: 10 g, S: 350 g

Indikace: akutní stadium infekční žloutenky, zánětu žlučníku, první dny po cholelithiatickém záchvatu, první dny po cholecystectomii, po čajové dietě, při akutní nekrose pankreatu, po absolutní hladovce

Charakteristika: jedná se prakticky o sacharidovou dietu bez masa, vajec, s omezením mléčných bílkovin, s naprostým vyloučením volného tuku a se sníženou energetickou hodnotou

D9S dieta diabetická šetřící

Složení: E: 7 400 kJ, B: 60 g, T: 75 g, S: 225 g

Indikace: diabetes mellitus kombinovaný s poruchami trávicího traktu

3 STANDARDIZOVANÉ DIETNÍ POSTUPY

Dieta bezlepková

Složení: Děti 1-2 roky: E: 5 400 kJ, B: 50 g, T: 45 g, S: 174 g, vit C: 35 mg

Dospělí: E: 9 500 kJ, B: 80 g, T: 70 g, S: 320 g, vit C: 100 mg

Indikace: celiakie (alergie na lepek), dermatologická onemocnění

Charakteristika: vyloučení potravin obsahující lepek (využití bezlepkových potravin, kukuřičných a rýžových výrobků).

Dieta bezlaktózová

Složení: E: 9 200, B: 75 g, T: 70 g, S: 310 g

Indikace: u pacientů s intolerancí laktózy popř. Alergie na laktozu,

Charakteristika: dieta bez mléka a mléčných výrobků, zařazeny bezlaktózové výrobky, vždy je vhodné konzultovat s nutriční terapeutkou rozsah intolerance laktózy

Výběrová dieta

Indikace: pro pacienty, jejichž onemocnění vyžaduje speciální dietní přístup, nezařaditelný v rámci vyjmenovaných diet dietního systému – nechutenství u onkologických pacientů, alergie na určité druhy potravin, sociální, náboženské a jiné skupiny (vegetariáni) – úprava stravy podle osobních zvyklostí. V indikovaných případech je výběr realizován prostřednictvím nutričního terapeuta. Energii i skladbu živin indikuje ošetřující lékař dle potřeby ve spolupráci s nutričním terapeutem nebo lékařem nutricionistou. Výběr stravy v rámci jídelníčku se speciálními úpravami.

4 SCHÉMA DIABETICKÉ DIETY

Snídaně:		hořká káva, bílkovinný přídatek, pečivo, Rama /ne vždy/
Přesnídávka:		ovoce
Oběd:		polévka + hlavní jídlo
Svačina:		zakysaný mléčný výrobek
Večeře:	teplá	pondělí, úterý, čtvrtek, pátek - jako oběd bez polévky
	studená	středa, sobota, neděle - bílkovinný přídatek, pečivo
II. večeře:		zelenina, Rama, pečivo

5 DÁVKA PEČIVA U DIABETICKÝCH DIET A U REDUKČNÍ DIETY

Snídaně

Dieta	Dávka pečiva	
8,9	60g chléb (2x v týdnu celozrnný)	= 1 ks /velký krajíc/
9/275	100g chléb (2x v týdnu celozrnný)	= 2 ks /velký + menší krajíc/
9/325	100g chléb (2x v týdnu celozrnný)	= 2 ks + 1/2 rohlíku
9S 1	Rohlík	1/2 rohlíku
9S/275	Rohlík	2 rohlíky
9S/325	Rohlík	2 1/2 rohlíku

Večeře

Dieta	Dávka pečiva	
	večeře	II.večeře
8	60g chléb (1 ks – velký krajíc)	-
9	60g chléb (1 ks – velký krajíc)	60g chléb (1 ks – velký krajíc)
9/275	100g chléb (2 ks chleba)	60g chléb (1 ks – velký krajíc)
9/325	140g chléb (3 ks chleba)	60g chléb (1 ks – velký krajíc)
9S	2 rohlíky	1 rohlík
9S/275	2 1/2 rohlíku	1 rohlík
9S/325	3 rohlíky	1 rohlík

6 VÝBĚR POTRAVIN U JEDNOTLIVÝCH DIET

Dieta číslo 3, 11, 13,

- snídaně + svačina + studená večeře
 - celozrnné pečivo 2x týdně v kombinaci s obyčejným krájeným chlebem
 - 2x týdně sladká snídaně (čt, ne) – vybrané druhy střídat (loupák, vánočka, koláčky..)
 - ovoce - dopolední svačina (druhy střídat, min. hmotnost 100g)
 - zelenina k snídani + studená večeře (min. hmotnost 60g rajčata, salátové okurky, papriky kapie)
 - zakysané mléčné výrobky – střídat druhy (jogurt, tvaroh, lipánek, puding..) - ne nízkotučné d.č.11+13 i tvarohové dezerty a jogurty smetanové
 - uzeniny – NE - trvanlivé suché salámy (vysočina, herkules atd,...), paštiky, tlačanky ANO - kvalitní šunka s obsahem masa minimálně 70% a šunkový salám)
 - sýry – tavené, tvarohové, plátkové min. 30% tuku v suš. (hmotnost na snídani 50g na studenou večeři min. hmotnost 100g)
 - 2x týdně k snídani domácí pomazánka (rybí, sýrová česneková nivová, tvarohová..)
 - 3x týdně k snídani obložené talíře – šunka, sýr, vejce, zelenina
 - posílat pouze máslo
- oběd, teplé večeře:
 - strava připravována na řepkovém oleji, 1x týdně ryba (hlavní pokrm, pomazánka), 1x týdně luštěniny, 1x týdně sladký pokrm
 - dodržovat gramáž masa v syrovém stavu 120g
 - 2x-3x týdně – využívat sezónní zeleninu jako oblohu k jídlu nebo salát (zelný, rajský, okurkový, mrkvový) a kompoty dle jídelníčku
 - brambory – při špatné kvalitě brambor NEPRODLENĚ zjednat nápravu a vyměnit dodávku za vyhovující druh (přijaté nevyhovující brambory vrátit)

Dieta číslo 8, 9

- snídaně, svačina + studená večeře
 - zakysané mléčné výrobky NE nízkotučné
 - sýry – tavené, tvarohové, plátkové do 30% tuku v sušině
 - uzenina - kvalitní šunka s obsahem masa minimálně 70% a šunkový salám)
 - ovoce - svačina (druhy střídat, min. hmotnost 100g)
 - zelenina k snídani a studené večeře (min. 60g)
 - obložené talíře – šunka, sýr, vejce, zelenina
 - celozrnné pečivo 3x týdně
 - dodržovat gramáž masa dle domluvy na stravovací komisi (v syrovém stavu 120g – bez kost, v hotovém stavu min. 70g)

Dieta číslo 2, 4, 5

- snídaně, svačina + studená večeře
 - zakysané mléčné výrobky – bílé nebo povolené druhy ovoce (meruňka, broskev, banán..) polotučné (do 3,5%)
 - posílat povolené druhy ovoce (banán, meruňky, broskve, - střídat druhy) ov. přesnídávky
 - zelenina – povolené druhy na snídani (kořenová zelenina, listová zelenina 60g)
 - k snídani obložený talíř 2x týdně- sýr, šunka, pomazánka
 - pečivo bílé (housky, rohlíky) 2x týdně sladké pečivo – povolené druhy
 - sýry – tavené, tvarohové, plátkové do 30% tuku v sušině
 - uzeniny – pouze šunka
 - tuk – čerstvé máslo
 - ovoce na svačinu – povolené druhy 100g
- oběd:
 - doplňkové saláty nebo kompot alespoň 4x týdně
 - dodržovat gramáž masa v syrovém stavu 120g – pouze povolené druhy - libové kuřecí, krůtí, ryby, králík, vepřová kýta, hovězí zadní

Dieta číslo 10 (neslaná)

- snídaně, svačina + studená večeře
 - zakysané mléčné výrobky – bílé i ovocné střídat druhy (ne nízkotučné)
 - sýry – pouze tvarové – žervé, lučina, mozzarella, plátková gouda
 - pomazánky tvarohové (dochucené zeleninou, bylinkami)
 - obložený talíř – vejce, plátkový sýr, zelenina
 - 2x týdně sladká snídaně
 - zelenina – posílat všechny druhy
 - ovoce na svačinu – povolené druhy 100g
- oběd:
 - doplňkové saláty nebo kompot alespoň 4x týdně
 - dodržovat gramáž masa v syrovém stavu 120g – pouze povolené druhy - libové kuřecí, krůtí, ryby, králík, vepřová kýta, hovězí zadní

Dieta číslo 14 (kašovitá), 1CH (kašovitá, šetřící)

- snídaně, svačina, studené večeře:
 - zakysané mléčné výrobky – s vyšším podílem tuku - zakysané smetany, řecké jogurty, smetanové jogurty, šlehané ochucené tvarohy, pudinky, lipánky, ovocné pyré – na snídani vždy 3 ks (svačina)
 - 1x týdně teplá snídaně - sladká kaše – vločková, jáhlová, krupicová) - se skořicí, kakaem, kompotovaným ovocem + 1ks zakysaný mléčný výrobek - svačina
 - slaná varianta – šlehaný tvaroh s bylinkami

7 PŘÍLOHY

SP-V-005-P-09-1_Dietní systém – chir., **Systém úpravy diet po vybraných chirurgických operacích**